

КВАРТАЛЕН ЕКОНОМСКИ ИЗВЕШТАЈ

- прв квартал 2020 година -

Резиме

- **Бруто-домашниот производ** во К-1-2020 во однос на истиот квартал од 2019 година забележа раст од 0,2% на реална основа, во услови на влошено меѓународно окружување и воведување ограничувачки мерки со цел спречување на ширењето на коронавирусот во земјата;
- **Бројот на вработени** во К-1-2020 е повисок за 2,7% во однос на истиот квартал од 2019 година. **Бројот на невработени** се намали за 8,6%, што резултираше со намалување на **стапката на невработеност** во К-1-2020 на 16,2%;
- Просечната **нето-плата** во К-1-2020 изнесува 27.055 денари и бележи раст од 10,7% на номинална основа, односно раст од 10,0% на реална основа, споредено со нето-платата во К-1-2020;
- Вкупните **буџетски приходи** во К-1-2020 се повисоки за 1,0%, а вкупните **буџетски расходи** за 9,4% споредено со истиот квартал од 2019 година;
- **Стапката на инфлација** во К-1-2020, мерена според Индексот на трошоци на живот, изнесува 0,6% на годишна основа;
- Вкупниот **депозитен потенцијал** на банките во К-1-2020 се намали за 0,6% на квартална основа;
- **Кредитната активност** на банките кон недржавниот сектор во К-1-2020 бележи раст од 0,7% на квартална основа;
- Во К-1-2020 е забележан пад на **извозот на стоки** од 8,2% и на **увозот на стоки** од 3,6% на годишна основа, со што вкупната **надворешнотрговска размена** изразена во евра забележа пад од 5,6%;

Содржина:

1. Економска активност.....	3
2. Пазар на работна сила.....	5
3. Јавни финансии.....	6
3.1. Буџетски приходи според економската класификација.....	6
3.2. Приходи по буџетски корисници	7
3.3. Буџетски расходи според економската класификација	8
3.4. Расходи по буџетски корисници.....	9
3.5. Буџетски дефицит и државен долг.....	11
4. Инфлација и монетарни движења.....	11
5. Надворешен сектор.....	14
5.1. Надворешнотрговска размена.....	14
5.2. Платен биланс.....	17

1. Економска активност

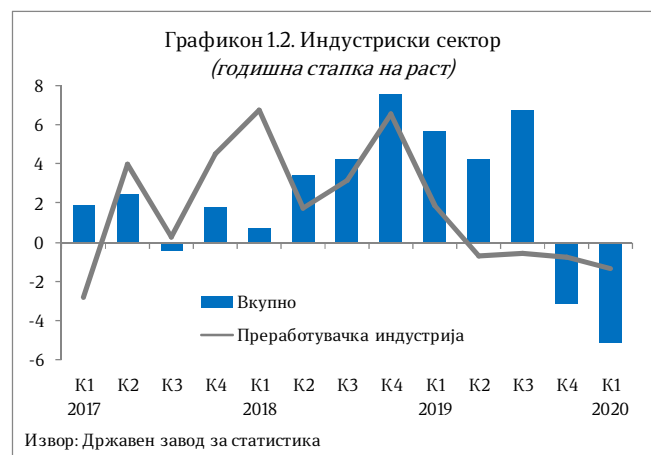
Во К-1-2020, согласно очекувањата, дојде до значително забавување на **економскиот раст**, којшто изнесува 0,2% на годишна основа, што е одраз на влошувањето на меѓународното окружување и значителен пад на надворешната побарувачка, а во помала мера и на ограничувачките мерки преземени во март со цел спречување на ширењето на коронавирусот во земјата. Оттука, најмногу погодени беа извозниот сектор и индустриското производство, но и дел од дејностите во рамки на услужниот сектор, како што се трговијата, транспортот и угостителството.

Активноста во **услужниот сектор**, како целина, забележа раст од 1,4%, што е резултат на поволните движења во следните дејности: Информации и комуникации од 10,4%, Дејности во врска со недвижен имот од 6,5% и Уметност, забава, рекреација и други услужни дејности од 5,2%, додека пад забележаа: Јавна управа, образование, здравство и социјална заштита од 0,9%, Трговија, транспорт и угостителство од

1,3%, Финансиски и дејности на осигурување од 1,9% и Стручни, научни, технички и административни дејности од 2,8%. Намалената трговска активност, согласно месечните податоци, произлегува од неповолните движења во трговијата на големо и трговијата со моторни возила, додека прометот во трговијата на мало забележа раст во овој квартал, и покрај падот во март.

Градежниот сектор забележа реален раст од 1,5% во К-1-2020, кој согласно високофреквентните податоци е резултат на извршените градежни работи во делот на нискоградба, односно изградба на патишта. **Земјоделството** во овој период забележа раст од 2,8% на реална основа.

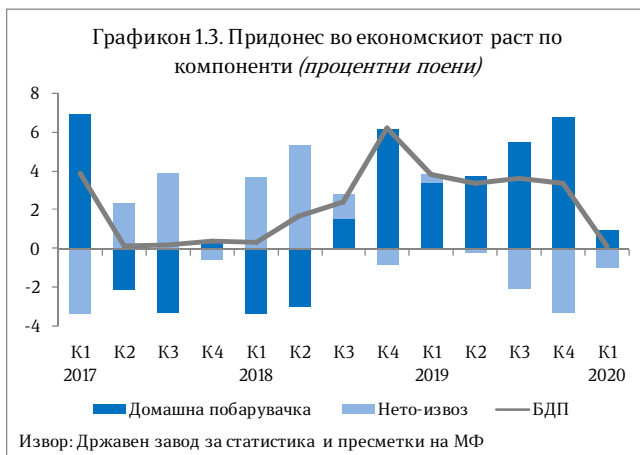

Активноста во **индустрискиот сектор** е намалена за 5,1%. Согласно месечните податоци за индустриското производство, преработувачката индустрија и снабдувањето со енергија забележаа пад, додека рударството имаше позитивен придонес врз индустријата. Падот во

преработувачката индустрија најмногу се должи на намаленото производство на машини, уреди и електрична опрема, односно на дејностите поврзани со активноста на поголемите индустриски капацитети со странски капитал, кои во голема мера се интегрирани во глобалните синџири на производство.

Декомпозицијата на економскиот раст според расходната страна покажува дека домашната побарувачка има позитивен придонес врз растот на економската активност во К-1-2020, како резултат на зголемената потрошувачка, додека придонесот на нето-извозот е негативен, во услови на пад и на извозната и на увозната активност (Графикон 1.3).

Потрошувачката забележа реален раст од 1,5%, при состојба на позитивен придонес и од приватната и од јавната потрошувачка. Растот на **приватната потрошувачка** изнесува 1,2%, што се должи на поволните движења на пазарот на работна сила, односно растот на платите и на вработеноста во економијата, но и зголемените пензии, а

во одредена мера и на кредитирањето на населението, чиј раст се задржа на солидно ниво. Растот на **јавната потрошувачка** изнесува 2,4% на реална основа, кој го одразува ефектот на зголемените плати во јавниот сектор во претходниот квартал.

Бруто-инвестициите се намалени за 0,5% на реална основа, што според високофреквентните податоци се претпоставува дека е резултат на падот на инвестициите во машини и опрема, односно соодветствува со падот на производството, а во помала мера и на увозот на капитални добра. Од друга страна, поволните движења во градежниот сектор и растот на буџетските капитални расходи, како и солидниот прилив на странски директни инвестиции во првиот квартал имаа позитивен придонес врз бруто-инвестициите.

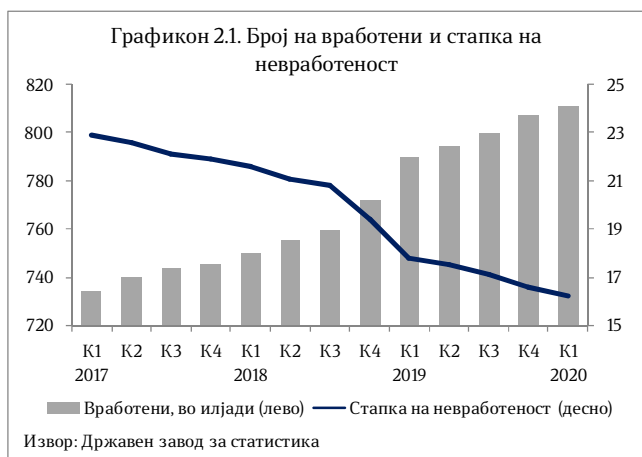
Извозот на стоки и услуги во К-1-2020 забележа пад од 5,4% на реална основа, што е главно одраз на влошеното меѓународно окружување и падот на надворешната побарувачка и резултираше, пред сè, со пад на извозот на капацитетите во слободните економски зони, односно извозот на машини, транспортни уреди и хемиски производи, додека остварувањата на дел од останатите извозни сегменти беа солидни, како што се прехранбените, медицинските и фармацевтските производи. **Увозот на стоки и услуги** забележа реален пад од 3,2%, условен главно од намалениот увоз на интермедијарни производи, при пад на

извозот, додека увозот на производи за широка потрошувачка забележа раст.

2. Пазар на работна сила

Во К-1-2020 е забележано продолжување на позитивните движења на пазарот на работна сила, така што според Анкетата на работна сила, **бројот на вработени лица** е повисок за 2,7%, односно за 21,7 илјади лица во однос на истиот квартал од 2019 година, а раст на вработеноста има во услужниот сектор (29,1 илјада или 6,8%) и индустријата (5,5 илјади или 2,9%), додека пад на бројот на вработени е забележан во земјоделскиот сектор (11,5 илјади или 10,4%) и градежништвото (2,4 илјади и 4,4%).

Анализирано според економскиот статус, зголемување на вработеноста има кај вработените лица (приматели на плата) од 38,5 илјади или 6,2% и работодавачите од 1,5 илјади или 5,0%, а пад бележат бројот на семејните работници од 9,9 илјади или 21,9% и бројот на вработени за сопствена сметка од 8,4 илјади или 9,0%. **Стапката на вработеност** во К-1-2020 изнесува

48,1% и во однос на истиот квартал во 2019 година е повисока за 1,2 п.п..

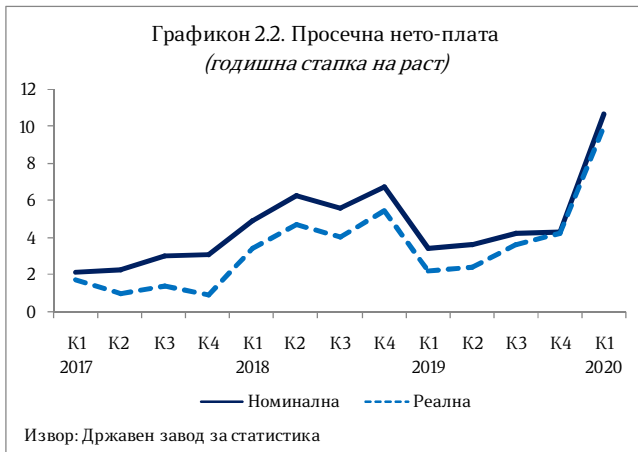
Растот на вработеноста е придружен со пад на **бројот на невработени**, којшто е намален за 14,7 илјади лица, односно за 8,6% во однос на истиот квартал од 2019 година. Овие движења предизвикаа **стапката на невработеност** во К-1-2020 да се намали на 16,2%, односно за 1,6 п.п. во споредба со истиот квартал од 2019 година, а во однос на претходниот квартал е пониска за 0,4 п.п. (Графикон 2.1).

Гледано по возрасни групи, невработеноста во однос на К-1 2019 година е намалена кај сите групи, а намалувањето е најзначително кај старосната група на возраст од 50-64 години и изнесува 9,3%, по што следуваат старосната група на возраст од 25-49 со пад од 8,9% и групата на возраст од 15-24 години со пад од 6,4%. Според половата структура, стапката на невработеност е намалена за 1,9 п.п. кај машкото население и изнесува 16,6%, што е за 1,0 п.п. повеќе од невработеноста кај жените којашто е намалена за 1,2 п.п. и изнесува 15,6%.

Бројот на активно население е зголемен за 7,0 илјади лица, односно за 0,7% на годишна основа. Активното население во К-1-2020 сочинува 57,4% од вкупното работоспособно население и е

зголемено за 0,3 п.п. во споредба со истиот квартал од 2019 година.

Просечната месечна **нето-плата** во К-1-2020 изнесува 27.055 денари и е повисока за 10,7% на номинална основа споредено со истиот квартал од 2019 година, додека на реална основа, нето-платата бележи зголемување од 10,0%. Просечната месечна **брuto-плата** во К-1-2020 изнесува 40.369 денари и бележи раст од 11,4% на номинална и 10,6% на реална основа (Графикон 2.2).

Продуктивноста на трудот во К-1-2020 е намалена за 2,5%, што е последица на повисокиот раст на вработеноста од растот на производството.

3. Јавни финансии

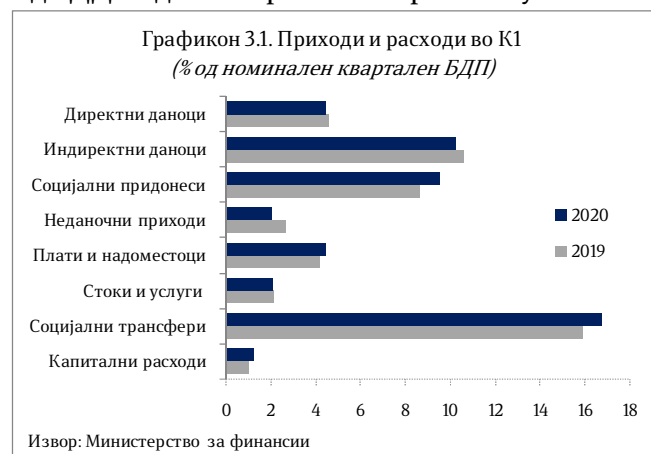
3.1. Буџетски приходи според економската класификација

Вкупните буџетски приходи во К-1-2020 учествуваат со 28,1% во кварталниот БДП и се повисоки за 1,0% споредено со истиот квартал од 2019 година, што се должи на повисоката реализација на социјалните придонеси за 12,2%, додека даночните и неданочните приходи се намалија за 0,5% и 22,4% соодветно. Притоа, кај даночните приходи беше забележана пониска наплата кај данокот на додадена вредност и данокот на добивка, додека персоналниот данок на доход, акцизите, приходите од царински давачки и приходите од други даноци забележаа зголемување.

Наплатата на индиректните даноци во К-1-2020 е намалена за 1,7%, а кај директните даноци е забележано намалување од 1,9% во однос на К-1-2019. Гледано од аспект на структурното

учество во БДП, приходите од директни даноци го намалија своето учество во БДП за 0,2 п.п., односно од 4,6% од кварталниот БДП во К-1-2019 на 4,4% во К-1-2020, додека учеството на приходите од индиректни даноци во БДП за К-1-2020 изнесува 10,2% и е пониско за 0,4 п.п. во однос на К-1-2019.

Кај **индиректните даноци**, приходите од ДДВ доминираат и претставуваат

45,0% од вкупните даночни приходи во К-1-2020, и се пониски за 3,1% споредено со истиот квартал претходната година. Во структурата на данокот на додадена вредност, најголемо е учеството на ДДВ при увоз, по што следи ДДВ од прометот во земјата. Споредено со истиот квартал од 2019 година, приходите од акцизи се повисоки за 1,4%.

Во рамки на **директните даноци**, кај персоналниот данок на доход е забележано зголемување од 8,4%, а кај приходите од данокот на добивка намалување од 14,1% во однос на истиот квартал претходната година, што се должи на намалената наплата по основ на даночни биланси.

Наплатата на **социјалните придонеси** е повисока за 12,2%, така што зголемување

на наплатата е забележано кај сите придонеси, односно кај придонесите за пензиско и инвалидско осигурување од 12,8%, кај придонесите за здравствено осигурување од 11,1% и кај придонесите за вработување од 10,3%.

Неданочните приходи, кои претставуваат 2,0% од кварталниот БДП, во К-1-2020 беа реализирани за 22,4% помалку во однос на истиот квартал од 2019 година.

Капиталните приходи, во кои спаѓаат приходите од закуп на градежно земјиште, продажба на станови, како и приходи од дивиденди, во К-1-2020 беа повисоки за 75,0% на годишна основа. Приходите по основ на **донации од странство** забележаа намалување за 32,0%.

3.2. Приходи по буџетски корисници

Буџетските приходи, односно приливот на средства во Централниот буџет, се остваруваат главно преку **Министерството за финансии – функции на државата**¹ и во К-1-2020

година изнесуваат 40.367 милиони денари, односно 92,6% од приходите на сите буџетски корисници, а претставуваат 20,8% од годишниот план на овој буџетски корисник.

Во рамки на разделот Министерство за финансии – функции на државата преовладуваат даночните приходи кои претставуваат 64,0% од вкупните приходи и приливи, при што нивната наплата во првите три месеци од 2020 година изнесува 20,4% од годишниот план. Приливот на средства по основ на домашно задолжување за овој период изнесува 12.478 милиони денари, што

¹ Во рамките на разделот *функции на држава* опфатени се следниве активности: навремено сервисирање на обврските (отплата на камата и главнина) на државата по основ на домашно и странско задолжување; редовна исплата на оперативните трошоци на државата по претходно доставена документација за исплата; учество во капиталот на меѓународни финансиски институции; плаќање ДДВ по основ на капитални инвестиции финансирани од донации, финансирање на проектите од поодделните компоненти од ИПА (национално кофинансирање и ИПА средствата од ЕУ). Исто така, во рамките на овој раздел, а согласно со Законот за буџетите на Република Северна Македонија и Законот за извршување на Буџетот, предвидени се средства за покривање елементарни непогоди и средства за финансирање на

непредвидените расходи во текот на фискалната година.

претставува 30,9% од вкупниот износ на овој буџетски корисник.

Министерството за образование и наука оствари приходи во износ од 895 милиони денари, односно 2,1% од приходите и приливот на средства на сите буџетски корисници и најголемиот дел од тој износ (79,5%) претставуваат неданочни приходи, главно по основ на такси и надоместоци.

Министерството за финансии како буџетски корисник оствари приходи во износ од 403 милиони денари, што претставува 0,9% од приходите и приливот на средства на сите буџетски корисници. Приливот на средства по основ на задолжување во странство изнесува 244 милиони денари и претставува 60,5% од вкупните приходи на овој буџетски корисник.

Останатите буџетски корисници збирно имаат остварено 4,4% од вкупните приходи и приливи. Деталните

3.3. Буџетски расходи според економската класификација

Вкупните буџетски расходи во К-1-2020, со учество од 32,5% во кварталниот БДП, се повисоки за 9,4% споредено со истиот квартал од 2019 година.

Тековните расходи, кои претставуваат 31,3% од кварталниот БДП, имаат учество од 96,3% во вкупните расходи и беа реализирани за 8,9% повеќе на годишна основа. Во рамки на тековните расходи, расходите за стоки и услуги забележаа пад од 0,9%, а расходите за плати и надоместоци раст од 9,3% во однос на истиот квартал од 2019 година.

податоци за секој буџетски корисник се прикажани во статистичкиот прилог на следниот линк (<http://finance.gov.mk/mk/node/692>).

Во однос на **буџетските фондови**, Фондот на пензиското и инвалидското осигурување на Северна Македонија во К-1-2020 година оствари приходи во износ од 18.474 милиони денари, што претставува 23,9% од годишниот план на Фондот. Фондот за здравствено осигурување на Северна Македонија во овој период има остварено приходи во износ од 8.191 милион денари, односно 23,9% од годишниот план на Фондот. Агенцијата за вработување на Република Северна Македонија оствари приходи во висина од 674 милиони денари, што претставува 20,2% од годишниот план.

истите забележаа зголемување од 18,5% споредено со првиот квартал од 2019 година. Блок и наменските дотации кон единиците за локална самоуправа забележаа зголемување од 13,5%, а субвенциите и трансферите од 25,2%.

Расходите за каматни плаќања беа намалени за 1,5% на годишна основа, така што расходите по камати на домашен долг забележаа намалување

3.4. Расходи по буџетски корисници

Во продолжение е даден осврт на буџетските расходи за најголемите буџетски корисници, чиј вкупен годишен буџет изнесува 85,8% од вкупниот буџет на сите буџетски корисници.

Во периодот јануари - март 2020 година, преку разделот **Министерство за финансии – функции на држава**² реализирани се 14.257 милиони денари, што претставува 24,4% од годишниот буџет. Најголем дел од расходите или 79,1% отпаѓаат на отплата на главнина,

² Во рамките на разделот *функции на држава* опфатени се следниве активности: навремено сервисирање на обврските (отплата на камата и главнина) на државата по основ на домашно и странско задолжување; редовна исплата на оперативните трошоци на државата по претходно доставена документација за исплата; учество во капиталот на меѓународни финансиски институции; плаќање ДДВ по основ на капитални инвестиции финансирани од донации, финансирање на проектите од поодделните компоненти од ИПА (национално кофинансирање и ИПА средствата од ЕУ). Исто така, во рамките на овој раздел, а согласно со Законот за буџетите на Република Северна Македонија и Законот за извршување на Буџетот, предвидени се средства за покривање елементарни непогоди и средства за финансирање на непредвидените расходи во текот на фискалната година.

од 1,1%, а каматните расходи по надворешниот долг се намалени за 1,8%.

Капиталните расходи, кои претставуваат 1,2% од кварталниот БДП, се реализирани за 24,4% повеќе споредено со истиот квартал од 2019 година и остварија учество од 3,7% во вкупните расходи.

за што се потрошени 11.282 милиона денари, односно 26,2% од средствата планирани за оваа намена во 2020 година. По основ на каматни плаќања отпаѓаат 13,3% од вкупните расходи, за што се реализирани 1.898 милиони денари или 23,0% од планираното.

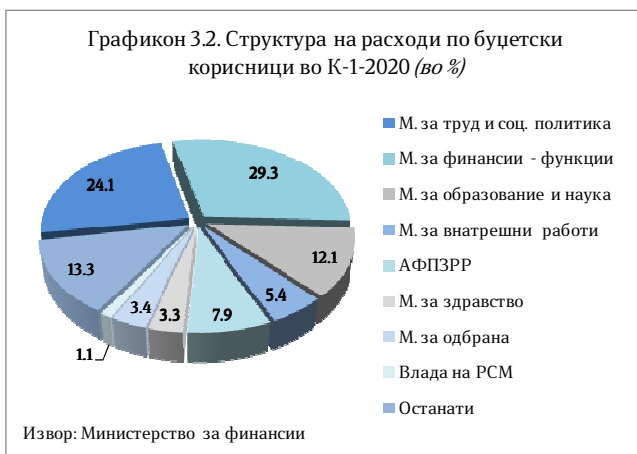
Министерството за труд и социјална политика во првите три месеци од 2020 година реализираше 11.719 милиони денари или 23,9% од вкупниот буџет за тековната година. Притоа, најголем дел (69,6%) од расходите во овој период се наменети за тековни трансфери до вонбуџетските фондови, за што се потрошени 8.157 милиони денари или 24,1% од средствата наменети за 2020 година. Втора најзначајна расходна ставка се социјалните бенефиции, кои учествуваат со 21,7% во вкупните расходи. За оваа намена реализирани се 24,1% (2.538 милиони денари) од планираните за 2020 година.

Министерството за образование и наука во периодот јануари - март 2020 година изврши буџетски средства во износ од 5.903 милиони денари, што е

22,6% од вкупниот буџет за 2020 година. Најголем дел од расходите (67,5%) претставуваат тековни трансфери до ЕЛС, за што се потрошени 3.984 милиони денари или 24,7% од вкупно планираните средства. Плати и надоместоци се втора најзначајна ставка со учество од 15,5%, за што се потрошени 914 милиони денари, односно 23,3% од вкупно предвидените средства за тековната година.

Во анализираниот период од страна на **Министерството за внатрешни работи** реализирани се вкупно 2.619 милиони денари, што претставува 22,8% од сопствениот буџет за 2020 година. Најзначајна расходна ставка претставуваат плати и надоместоци со учество од 76,2%, за што се потрошени 1.996 милиони денари или 24,7% од планираното. Втора најзначајна ставка се стоки и услуги со учество од 14,6%, за што се реализирани 382 милиона денари или 18,3% од годишниот план.

Министерството за одбрана во првите три месеци од 2020 година изврши буџетски средства во износ од 1.650 милиони денари, што е 19,0% од

вкупниот буџет за 2020 година. Платите и надоместоците имаат најголемо учество со 61,1%, за што се реализирани 1.009 милиони денари, што претставува 24,5% од вкупно предвидените средства за тековната година. Стоките и услугите учествуваат со 21,5% во вкупните расходи, за што во анализираниот период се потрошени 356 милиони денари, односно 14,9% од вкупно предвидените.

Министерството за здравство во периодот јануари - март 2020 година реализираше буџетски средства во износ од 1.616 милиони денари, што е 22,7% од вкупниот буџет за 2020 година. Тековните трансфери до вонбуџетските фондови имаат најголемо учество во расходите со 47,0%, за што се потрошени 760 милиони денари или 24,9% од средствата наменети за тековната година.

Агенцијата за финансиска поддршка во земјоделството и руралниот развој (АФПЗРР) реализираше средства во износ од 3.839 милиони денари, што претставува 51,8% од планираните средства за тековната година. За субвенции и трансфери, кои учествуваат со 91,1% во вкупните расходи, реализирани се 54,9% од планираните средства или 3.498 милиони денари.

Владата на Република Северна Македонија реализираше 535 милиони денари, односно 5,6% од планираните средства за 2020 година. Притоа, субвенциите и трансферите беа реализирани во износ од 372 милиони

денари (4,4%) и учествуваа со 69,6% во вкупните расходи.

Министерството за транспорт и врски во периодот јануари - март реализираше средства во износ од 563 милиони денари, што е 10,2% од вкупниот буџет за тековната година. Реализацијата на капиталните расходи изнесува 8,5% од предвиденото (394 милиони денари), а учествуваат со 70,0% во вкупните расходи на овој буџетски корисник.

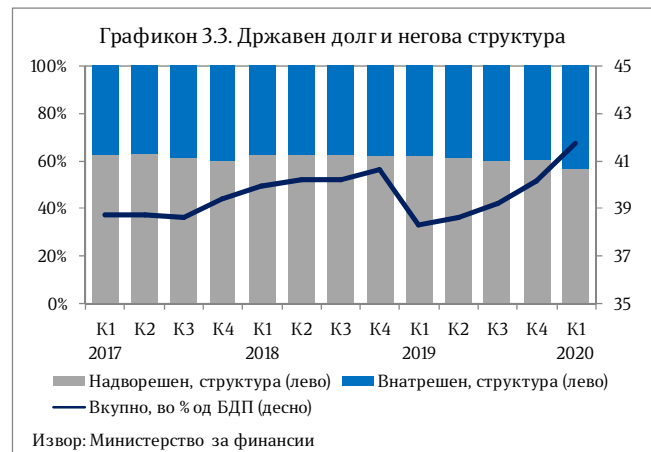
3.5. Буџетски дефицит и државен долг

Во првиот квартал од 2020 година, **дефицитот на консолидираниот Буџет** изнесува 7.409 милиони денари или 4,5% од БДП за овој квартал, а дефицитот на Централниот буџет изнесува 7.266 милиони денари, односно 4,4% од кварталниот БДП.

Вкупниот **државен долг** на крајот на К-1-2020 изнесува 41,8% од БДП и забележа зголемување на своето учество во БДП за 1,6 п.п. во однос на К-4-2019. Учеството на надворешниот долг во вкупниот државен долг во однос на К-4-2019 е намалено за 3,6 п.п. и изнесува 57,0%, а учеството на

Субвенциите и трансферите во вкупниот буџет на овој корисник имаат учество од 22,7% и за оваа намена извршени се средства во износ од 128 милиони денари, односно 21,7% од планираното.

Деталните податоци за секој буџетски корисник се прикажани во статистичкиот прилог на следниот линк (<http://finance.gov.mk/mk/node/692>).

внатрешниот долг е соодветно зголемено и изнесува 43,0% од вкупниот државен долг.

4. Инфлација и монетарни движења

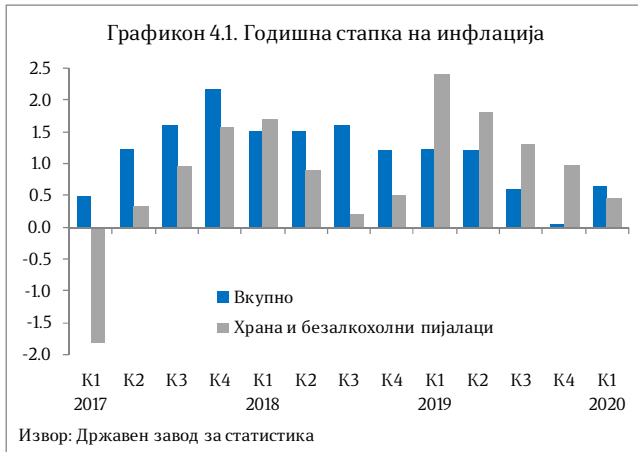
Стапката на инфлација, мерена според Индексот на трошоци на живот, во К-1-2020 изнесува 0,6% на годишна основа и е зголемена за 0,6 п.п. во споредба со К-4-2019.

Растот на потрошувачките цени во К-1-2020 бележат категориите: Алкохолни пијалаци, тутун и наркотици од 4,9%, Разновидни стоки и услуги од 1,7%,

Рекреација и култура од 1,5%, Транспорт и Ресторани и хотели од по 1,1%, Храна и безалкохолни пијалаци од 0,5%, Здравствена заштита и Мебел, покуќнина и одржување на покуќнина од по 0,4%, Образование од 0,2% и Домување, вода, електрика, гас и други горива од 0,1%. Пад на цените е

забележан во категориите: Облека и обувки од 1,5% и Комуникации од 0,2%.

Во првиот квартал³ од 2020 година, Народна банка на Република Северна Македонија ја намали **основната каматна стапка** за 0,25 п.п односно од 2,25% на 2,0%, како резултат на континуираните поволни движења на девизниот пазар како и умерениот раст на домашните цени, а со тоа и отсуство на ценовни притисоци.

Каматната стапка на расположливите депозити на 7 дена во март 2020 година изнесуваше 0,3% и во споредба со претходниот квартал остана непроменета.

Примарните пари⁴ во К-1-2020 забележаа раст на квартална основа од 0,6% (во претходниот квартал е забележан раст од 0,6%), во услови на

намалена вкупна ликвидност на банките за 2,7% и зголемување на готовите пари во оптек за 4,4%. Во однос на К-1-2020, примарните пари се зголемија за 38,2% (во К-4-2019 е забележан раст од 10,8%), како последица на зголемената вкупна ликвидност на банките од 67,4% и растот на готовите пари во оптек од 17,0%.

Во К-1-2020, најтесната парична маса М1⁵ забележа намалување од 0,3% во однос на претходниот квартал. Монетарниот агрегат М2 забележа раст од 0,6%, а најширокиот монетарен агрегат М4 се зголеми за 0,1%.

Вкупниот **депозитен потенцијал**⁶ на банките во К-1-2020 се намали за 0,4% на квартална основа, по растот од 4,1% во претходниот квартал. Анализирани по сектори, депозитите на претпријатијата се намалија за 3,5%, додека депозитите на домаќинствата се зголемија за 1,1%. Од аспект на валутата, споредено со претходниот квартал, денарските депозити се намалија за 2,1%, додека девизните депозити забележаа раст од 2,4%. Степенот на евроизација е зголемен за 1,1 п.п. во споредба со претходниот квартал и изнесува 39,6%, мерено преку учеството на девизните депозити во вкупниот депозитен потенцијал.

³ Податоците од монетарната статистика, статистиката на останатите финансиски институции и статистиката на каматните стапки се по нова методологија.

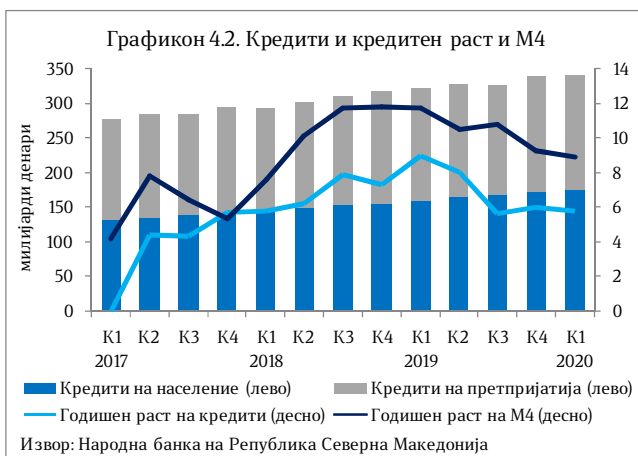
⁴ Ги вклучува готовите пари во оптек (вклучително и готовината во благајната на банките), задолжителната резерва во денари и во девизи и вишокот ликвидни средства над обврската за задолжителна резерва (во денари).

⁵ Монетарниот агрегат М1 го сочинуваат готовите пари во оптек и депозитните пари. Монетарниот агрегат М2 го сочинуваат монетарниот агрегат М1 и краткорочните депозити, а монетарниот агрегат М4 е составен од монетарниот агрегат М2 и долгорочните депозити.

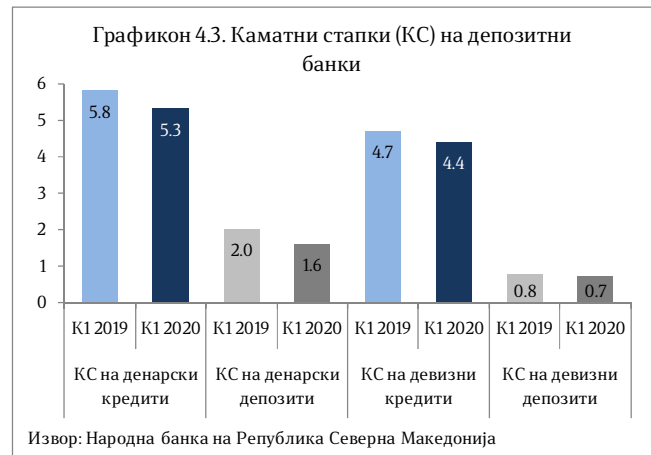
⁶ Депозитите вклучуваат и пресметана камата.

Според рочноста, учеството на долгорочните депозити во вкупниот депозитен потенцијал во К-1-2020 се намали за 0,3 п.п. споредено со претходниот квартал и изнесува 26,6% (во К-4-2019 изнесуваше 26,9%). Во анализираниот период, краткорочните депозити забележаа зголемување од 1,4%.

Кредитната активност на банките во К-1-2020 забележа квартално зголемување од 0,7% (во претходниот квартал забележа раст од 3,8%), во услови на пад на кредитите кон претпријатијата за 0,2%, додека кредитите кон домаќинствата регистрираа раст од 1,5%. Од валутен аспект, девизните кредити во К-1-2020 споредено со претходниот квартал се зголемија за 0,5%, додека денарските кредити забележаа раст од 0,8%. Според рочноста, долгорочните кредити во К-1-2020 во однос на претходниот квартал бележат раст од 0,4%, а краткорочните кредити се зголемија за 0,3%.

Каматната стапка⁷ на денарските кредити во К-1-2020 изнесува 5,33% и е намалена за 0,11 п.п. во споредба со претходниот квартал. Каматната стапка на девизните кредити во К-1-2020 изнесува 4,41% и е намалена за 0,08 п.п. во однос на претходниот квартал. Каматната стапка на денарските депозити во К-1-2020 изнесува 1,59% и забележа пад од 0,14 п.п. споредено со претходниот квартал, а каматната стапка на девизните депозити изнесува 0,68% и е намалена за 0,07 п.п. во однос на претходниот квартал. Каматната стапка на новоодобрените денарски кредити во К-1-2020 изнесува 1,0%, а на новоодобрените девизни кредити 0,6%. Каматните стапки на новопримените денарски депозити изнесува 3,7%.

⁷ Во девизните кредити и депозити се вклучени денарските кредити и депозити со валутна клаузула.

5. Надворешен сектор

5.1. Надворешнотрговска размена

Според податоците на Државниот завод за статистика, вкупната **надворешнотрговска размена** со странство во К-1-2020 изнесува 3.326,1 милион евра и бележи пад од 5,6% во однос на истиот квартал од 2019 година. Падот на надворешнотрговската размена е одраз на кризата предизвикана од коронавирусот, која го зафати целиот свет.

Извозот на стоки во К-1-2020 изнесува 1.407,7 милиони евра и во однос на К-1-2019 бележи пад од 8,2%, додека во однос на претходниот квартал регистриран е пад од 14,0%.

Анализирано **по сектори** на СМТК (Стандардна меѓународна трговска класификација), падот на извозната активност во К-1-2020 во однос на истиот квартал од 2019 година е резултат на намалениот извоз на:

- о хемиски производи за 11,9% (во чии рамки најголем пад забележа категоријата хемиски материји и

- производи за 52,1 милион евра или 15,7%);
- о машини и транспортни уреди за 13,3% (индустриски машини и делови за 36,1 милион евра или 19,1%; електрични машини, апарати и делови за 22,7 милиони евра или 9,4%; друмски возила за 13,7 милиони евра или 16,3%);
- о разни готови производи за 3,5% (облека за 9,9 милиони евра или 8,5%) и
- о суровини освен гориво за 9,3% (сирово ѓубриво и минерали, освен јаглен, нафта, скапоцени камења за 3,8 милиони евра или 43,6%; метална руда и отпадоци од метал за 2,5 милиони евра или 4,3%).

Позитивно придвижување кај извозот се забележува кај секторите:

- о производи класирани по материјалот за 1,7% (во чии рамки најголем раст забележа категоријата предиво, ткаенини и текстилни производи за 7,0 милиони евра или 39,2%);
- о производи за храна за 6,4% (овошје и зеленчук за 5,0 милиони евра или 17,8%);
- о пијалаци и тутун за 3,8% (тутун и производи од тутун за 3,4 милиони евра или 22,8%) и
- о животински и растителни масла за 17,5% (цврсти растителни масла и масти, сирови, рафинирани или

фракциони за 0,4 милиони евра или 16,5%).

Гледано **по економска намена**, во К-1-2020 пад на извозот е забележан кај следните групи производи:

- стоки за индустриски набавки за 46,6 милиони евра или 6,5%;
- производи за инвестиции без транспортна опрема за 38,3 милиони евра или 14,3%;
- транспортна опрема за 31,4 милиони евра или 12,9%;
- стоки за широка потрошувачка за 8,9 милиони евра или 4,6% и
- горива и мазива за 3,6 милиони евра или 15,7%.

Зголемување на извозот е забележано само кај храна и пијалаци од 3,8 милиони евра или 4,2%.

Увозот на стоки во К-1-2020 изнесува 1.918,4 милиони евра и е намален за 3,6% во однос на К-1-2019, додека во однос на претходниот квартал бележи пад од 16,0%.

Анализирано **по сектори** на СМТК, понискиот увоз во К-1-2020 во однос на К-1-2019 се должи на намалениот увоз на:

- производи класирани по материјалот за 10,6% (во чии рамки најголем пад забележаа категориите: железо и челик за 38,4 милиони евра или 30,7%; обоени метали за 31,4 милиони евра или 10,4%);
- минерални горива и мазива за 5,0% (нафта и производи од нафта за 15,5 милиони евра или 12,7%);

- машини и транспортни уреди за 2,5% (друмски возила за 11,8 милиони евра или 13,3%; машини специјализирани за одредени индустрии за 9,0 милиони евра или 24,0%) и
- пијалаци и тутун за 12,0% (тутун и производи од тутун за 3,2 милиона евра или 22,6%).

Позитивно придвижување кај увозот се забележува кај секторите:

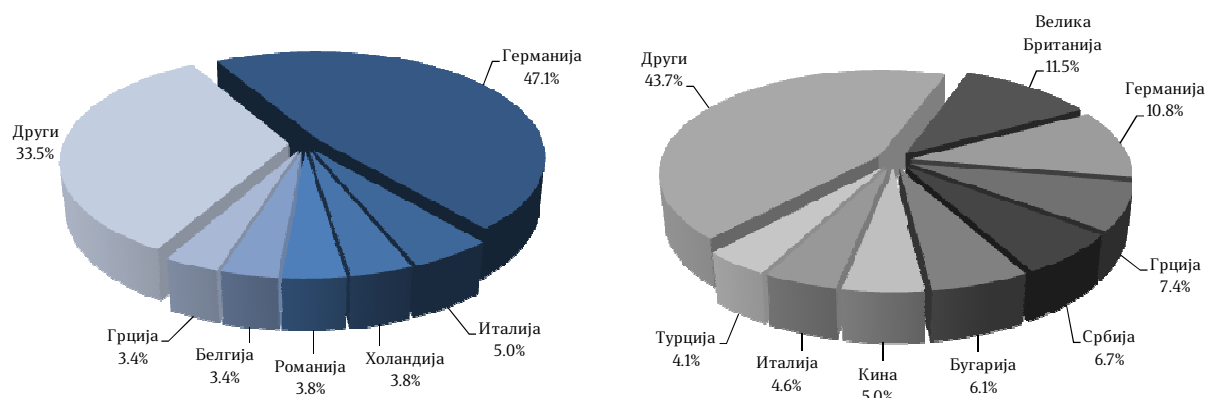
- хемиски производи за 2,7% (во чии рамки најголем раст забележа категоријата медицински и фармацевтски производи за 22,4 милиони евра или 55,0%);
- производи за храна за 11,0% (жита и преработки од жита за 3,6 милиони евра или 16,9%; месо и преработки од месо за 3,4 милиони евра или 11,6%);
- суровини освен гориво за 2,0% (метална руда и отпадоци од метал за 2,3 милиони евра или 7,2%);
- разни готови производи за 3,2% (мебел и негови делови, постелнина, душеци, носачи на душеци, перници и сл. полнети производи за 2,3 милиони евра или 12,6%) и
- животински и растителни масла за 19,3% (цврсти растителни масла и масти, сирови, рафинирани или фракциони за 2,1 милион евра или 20,5%).

Гледано **по економска намена**, во К-1-2020 пад на увозот е забележан кај следните групи производи:

- стоки за индустриски набавки за 97,0 милиони евра или 9,2%;
- горива и мазива за 11,7 милиони евра или 5,7%;

- транспортна опрема за 3,6 милиони евра или 3,1% и
 - производи за инвестиции без транспортна опрема за 3,0 милиони евра или 1,2%.
- Зголемување на увозот е забележано кај следните групи производи:
 - стоките за широка потрошувачка за 26,8 милиони евра или 14,8% и
 - храна и пијалаци за 16,1 милион евра или 9,7%.

Графикон 5.2. Земји со најголемо учество во извозот (лево) и во увозот (десно) во К-1-2020

Извор: Пресметки на Министерството за финансии врз база на податоци од ДЗС

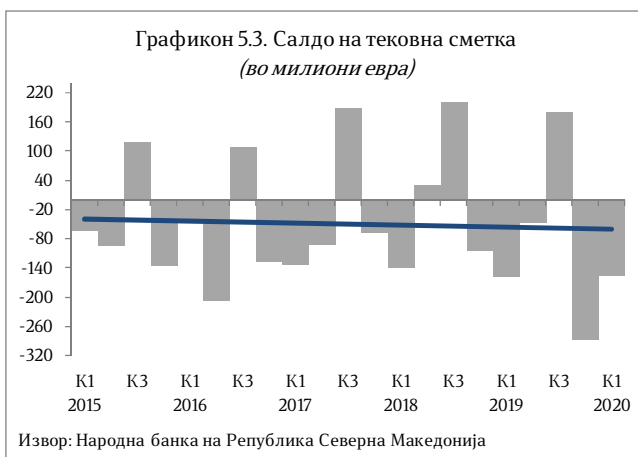
Надворешнотрговската размена на Република Северна Македонија со Европската Унија (ЕУ 27⁸) во К-1-2020 е намалена за 8,6% во однос на К-1-2019, со што учеството на размената со оваа интеграција во вкупната надворешнотрговска размена изнесува 61,6% и е намалено за 2,0 п.п. споредено со првиот квартал од 2019 година. Притоа, во К-1-2020 извозот на стоки учествува со 80,1%, а увозот на стоки со 48,0%.

⁸ Започнувајќи од февруари 2020 година, Велика Британија се распределува во групацијата Останати земји со кои Северна Македонија врши трговска размена.

5.2. Платен биланс

Според податоците од Народна банка на Република Северна Македонија, во К-1-2020 на **тековната сметка** на билансот на плаќања е регистриран дефицит од 157,0 милиони евра, што претставува 5,8% од кварталниот БДП, наспроти дефицитот од 6,0% од БДП забележан во истиот квартал од 2019 година.

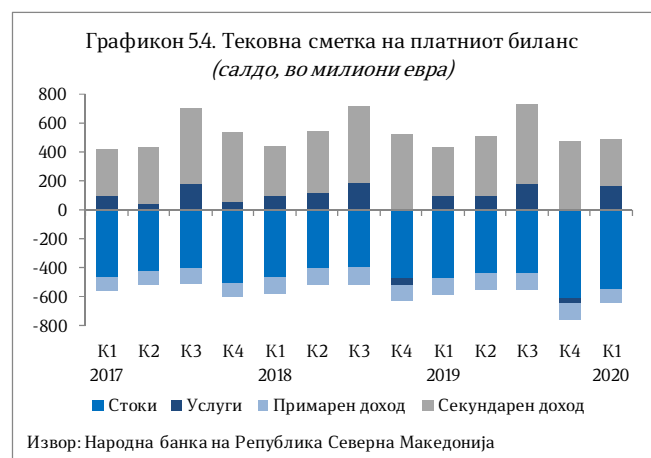
Анализирано на годишна основа, дефицитот на тековната сметка во К-1-2020 е намален за 1,2 милиона евра, односно за 0,7%, што се должи на стеснувањето на дефицитот на сметката на примарен доход за 9,4%, како и на зголемувањето на позитивното салдо на сметката на услуги за 63,1%. Спротивно влијание имаше зголемувањето на дефицитот на сметката на стоки за 15,3%, како и намалувањето на суфицитот на сметката на секундарен доход за 0,3%.

Во К-1-2020 **трговскиот дефицит** на годишно ниво е зголемен за 72,6 милиони евра, додека во процент од кварталниот БДП е проширен за 2,4 п.п.

на годишна основа, односно изнесува 20,4%.

Суфицитот на **сметката на услуги** во К-1-2020 изнесува 166,2 милиона евра и во однос на истиот квартал од 2019 година е зголемен за 64,3 милиони евра. **Трговската отвореност** на Република Северна Македонија во К-1-2020 изнесува 126,9% од кварталниот БДП и во однос на К-1-2019 е намалена за 9,7 п.п..

Сметката на **примарен доход** во К-1-2020 забележа дефицит од 101,1 милион евра и истиот е намален за 10,4 милиони евра на годишно ниво.

Суфицитот на сметката на **секундарен доход** во К-1-2020 изнесува 325,7 милиони евра и на годишно ниво е намален за 1,0 милион евра. Падот се должи на намалувањето на приватните трансфери за 7,7 милиони евра и во сметката на секундарниот доход учествуваат со 96,3%, додека официјалните трансфери се зголемени за 6,7 милиони евра.

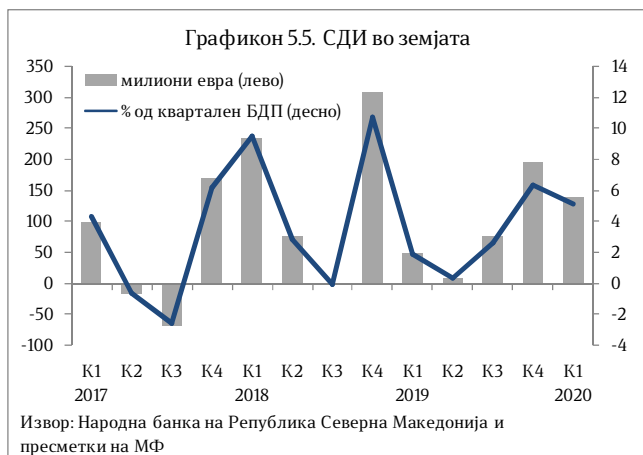

Салдото на **капиталната сметка** во К-1-2020 изнесува 1,3 милиони евра и во однос на истиот квартал од минатата година е зголемен за 0,7 милиони евра, што во целост се должи на зголемениот прилив на непроизведени нефинансиски средства.

Странските директни инвестиции (СДИ) во земјата во К-1-2020 изнесуваат 137,3 милиони евра и во однос на К-1-2019 година се зголемени за 88,7 милиони евра. Приливот на СДИ во овој период главно потекнува од реинвестирањето на добивката на компаниите со странски капитал, по кој основ е остварен 62,9% од вкупниот прилив на СДИ. По основ на должнички инструменти е реализиран 22,2% од вкупниот прилив, а останатиот дел (14,9%) се однесува на сопственички капитал.

негативни. Во рамки на категоријата останати инвестиции, валутите и депозитите изнесуваат 72,1 милион евра, заемите 112,6 милиони евра, додека трговските кредити и аванси бележат негативно салдо од 6,9 милиони евра.

Девизните резерви на крајот на првиот квартал од 2020 година изнесуваат 3,0 милијарди евра и во однос на К-1-2019 се зголемени за 5,3%. Девизните резерви на крајот на К-1-2020 обезбедуваат 4,3-месечна покриеност на увозот на стоки и услуги од претходниот 12-месечен период.

Портфолио инвестициите во К-1-2020 изнесуваат 31,6 милиони евра и во однос на истиот квартал од 2019 година се зголемени за 9,3 милиони евра. **Останатите инвестиции** во К-1-2020 изнесуваат 177,7 милиони евра, за разлика од К-1-2019 година кога беа